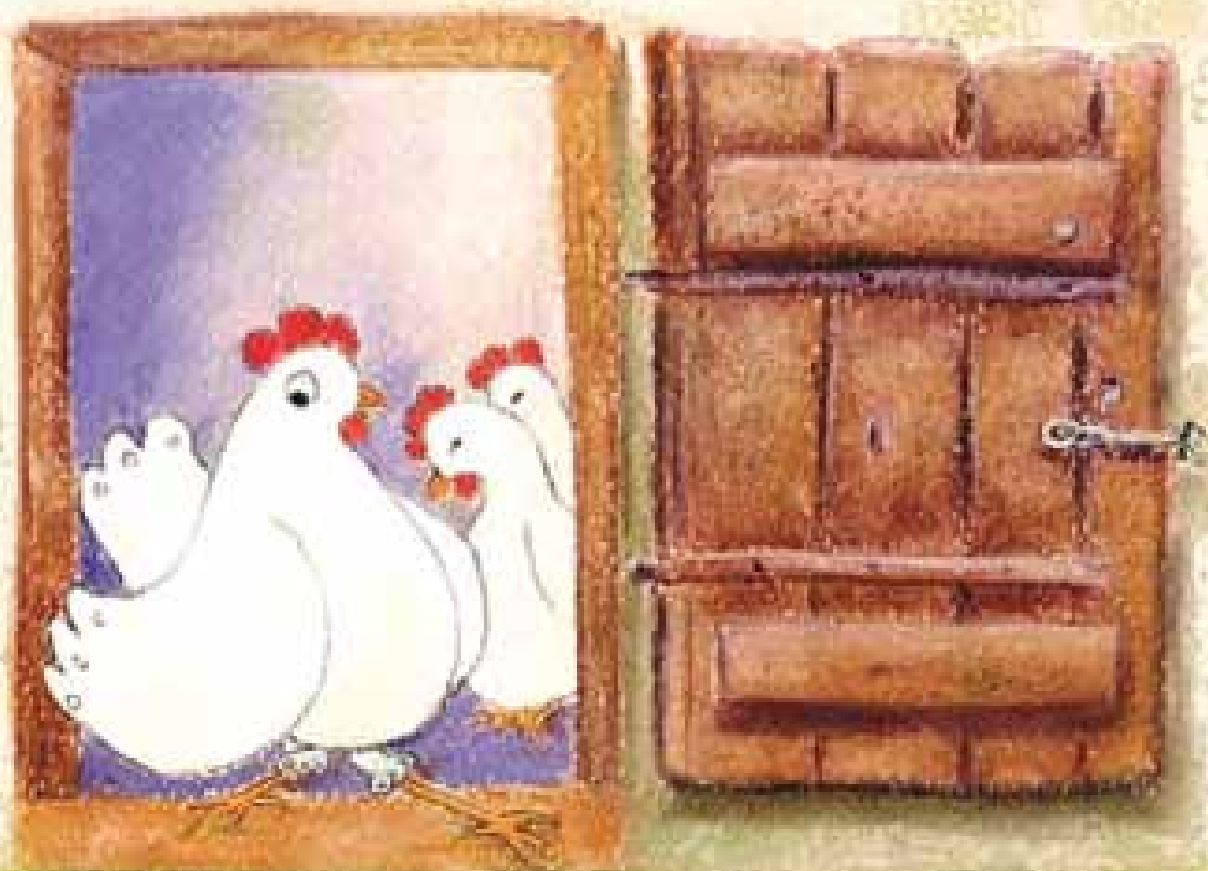

HRCKO

DJEČJI PODLISTAK »HRVATSKE RIJEČI« - BROJ 134 - STUDENI 2015.

ISSN 1821-3758

9 771821 375004

Bog, dragi Hrckovci!

Ne znam kako vi, ali ja se još uvijek nikako ne mogu prilagoditi ovim niskim temperaturama. Još mi se uvijek ne da iz ormara izvaditi zimsku jaknu, pa tako svako jutro cvokoćem kada izađem van. Ali vi budite pametniji, toplo se obucite i uživajte i u ovom razdoblju godine, sa svim njegovim vrlinama i manama.

Hrcko i ovoga puta obiluje tekstovima u znaku knjige, budući da smo se s njom intenzivno družili u proteklom razdoblju. Održani su Dani Balinta Vujkova, Pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku, a dobitnici glavne nagrade Nacionalnog kviza za poticanje čitanja *Putovanja do znanja*, posjetili su Sajam knjiga *Interliber* u Zagrebu. Tu su i drugi zanimljivi prilozi iz kojih ćete dosta toga naučiti, pa neka vam jedna od zanimacija u toplim domovima bude i čitanje vašeg podlistka.

Sljedeće nedjelje, 29. studenoga, počinje advent, vrijeme pripreve za najljepši kršćanski blagdan – Božić. Eto još jednog razloga za dobro raspoloženje u ovim tmurnim i hladnim danima.

Ivana

Impresum

Izdavač: NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica
Urednica izdanja: Ivana Petrekanić Sič
Suradnici: Bernadica Ivanković, Marina Pluković, Vesna Huska,
Zoltan Sič, Nevena Gabrić, Iva Babić, Vladan Čutura i Petar
Tikvicki

Lektorica: Katarina Vasiljčuk
Tehnički prijelom: Thomas Šujić i Jelena Ademi
Dizajn i ilustracija: Adrijana i Zoran Vukmanov Šimokov
Obrada fotografija: Nada Sudarević
E-mail: hrhcrcko@gmail.com

Podlistak »Hrcko« izlazi uz redovitu potporu Pokrajinskog tajništva za kulturu i javno informiranje

U Subotici održana XIV. pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku

TKO?

Hrvatska čitaonica Subotica

ŠTO?

organizirala XIV. pokrajinsku smotru recitatora na hrvatskom jeziku

GDJE?

čitaonica Gradske knjižnice Subotica

KADA?

petak, 6. studenoga 2015. godine

ZAŠTO?

radi čuvanja i njegovanja hrvatskog jezika i lijepog kazivanja poezije na standardnom hrvatskom jeziku, odnosno bunjevačkom ili šokačkom govoru (ikavici)

KAKO?

* devedesetak recitatora iz cijele Vojvodine (Srijemske Mitrovice, Sota, Petrovaradina, Vajske, Plavne, Bačkog Monoštora, Berega, Sonte, Lemeša, Žednika, Đurđina, Male Bosne, Tavankuta i Subotice)

* podijeljeni u tri dobne skupine: mlađa, srednja i starija dob

* ocjenjivao je tročlani žiri u sastavu: **Vladimir Grbić**, višestruko nagrađivani glumac Narodnog kazališta Subotica, profesorica **Nevena Mlinko** i **Željka Zelić**

* svi sudionici smotre nagrađeni knjigom

* najbolji dobili pohvalnicu i nagradni izlet u Osijek

POBJEDNICI?

Pobjednici mlađe dobi (učenici od 1. do 4. razreda osnovne škole) su:

Danijel Brajković (OŠ *Sveti Sava*, Subotica), **Ružica Dulić** (HKPD *Đurđin*, Đurđin), **Dunja Đanić** (OŠ *Ivan Goran Kovačić*, Sonta), **Barbara Pluković** (OŠ *Matko Vuković*, Subotica), **Ana Rukavina** (Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović*, Subotica), **Terezija Sekereš** (OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica), **Lucija Vukov** (HKC *Bunjevačko kolo*, Subotica) i **Martin Vukov** (OŠ *Matko Vuković*, Subotica).

Pobjednici srednje dobi (učenici od 5. do 8. razreda osnovne škole) su:

Anastasija Balatinac (OŠ *Moša Pijade*, Bereg), **Emil**

Cvijin (OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica), **Katarina Ivanković Radaković** (HKC *Bunjevačko kolo*, Subotica), **Lucija Ivanković Radaković** (HKC *Bunjevačko kolo*, Subotica), **Claudia Karan** (Hrvatska čitaonica, Subotica), **Donna Karan** (Hrvatska čitaonica, Subotica), **Kristina Kermenj** (HBKUD *Lemeš*, Lemeš), **Mila Kujundžić** (Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović*, Subotica), **Katarina Pluković** (OŠ *Matko Vuković*, Subotica), **Josipa Stantić** (OŠ *Vladimir Nazor*, Đurđin), **Antonije Šimonjik** (OŠ *Jovan Popović*, Srijemska Mitrovica) i **Biljana Zorić** (KUD *Matoš*, Plavna).

Nagradni izlet su osvojili i: **Petra Ilić** (OŠ *Aleksa Šantić*, Vajska), **Zdenko Ivanković** (Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović*, Subotica) i **Kristian Živković** (HKD *Šid*, Šid-Sot).

Pobjednici starije dobi (srednjoškolci) su:

Maja Andrašić (Gimnazija *Svetozar Marković*, Subotica), **Marina Pismestrović** (HKC *Srijem - Hrvatski dom*, Srijemska Mitrovica) i **Augustin Žigmanov** (Hrvatska čitaonica Subotica).

Nagradni izlet su osvojili i: **Ana Dulić** (Gimnazija *Svetozar Marković*, Subotica), **Sara Dulić** (Gimnazija *Svetozar Marković*, Subotica) i **Davorin Horvacki** (Hrvatska čitaonica, Subotica).

ŠTO DALJE?

Pobjednici putuju na nagradni izlet u Osijek 27. studenoga gdje će u Dječjem kazalištu *Branka Mihajevića* pogledati kazališnu predstavu *Galeb Jonathan Livingston*, a bit će primljeni i u gradskoj upravi Osijeka.

B. I.

Program za djecu u okviru XIV. dana Balinta Vujkova

Tko od nas ne zna tko je bio **Balint Vujkov**?

To je bar lako. Svi znamo da je on naš najpoznatiji sakupljač narodnih pripovijedaka. Sakupio ih je baš mnogo, a objavio više od 2000. Neke je objavio sam još za života, neke su objavili drugi ljudi nakon njegove smrti, a poneke su i više puta objavljene. Bilo kako bilo, Balint Vujkov je bio vrlo vrijedan čovjek.

Zato se i radujem što se svake godine okupimo u njegovu čast. Dani Balinta Vujkova je manifestacija koja traje već punih četrnaest godina i okuplja ljude različite dobi, interesiranja i znanja. Zbog toga je Hrvatska čitaonica, koja je organizator ovog programa, osmislila za svakoga po nešto.

Tako i za nas malene! Svake godine, pa i ove, Dani Balinta Vujkova započeli su programom za djecu koji je naslovljen *Narodna književnost u školi*.

Kako volim taj dan! Tada se svi nađemo u Subotici i uživamo u zajedništvu, krasnom programu, novoj knjizi, predstavi i da ne nabrajam sve.

Tako je bilo i ove godine. Okupili smo se u HKC-u *Bunjevačko kolo*. Iako velika dvorana, gotovo je bila pretijesna primiti svu djecu koja su došla. A bili su tu i vrtićanci i školarci iz Subotice, Male Bosne, Đurđina, Tavankuta, Žednika, Bezdana, Berega, Bačkog Monoštora, Plavne, Vajske i Sonte... skoro pa iz cijele Vojvodine. Bilo nas je oko 450.

Na početku smo napravili prozivku, da čujemo tko je sve stigao. Svi smo se radovali jer smo čuli da će biti jako dobro.

I bilo je dobro.

Doznali smo da je Balint Vujkov svoje rukopise darovao Gradskoj knjižnici u Subotici, gdje ih čuvaju. **Bernadica Ivanković** ih je sve pročitala i pronašla još neke pripovijetke koje nisu objavljene i darovala nam ih u knjizi. Ovoga puta su to bile basne koje je ilustrirala slikarica **Ružica Miković Žigmanov**. Knjiga se zove *Lisica i kokoš* i doista je prekrasna. Upoznat ćete rodu i domišljatu

žabu, vidjet ćete što rade prase, pas i konj, kako se ponašaju ovce i jaganjci kad ugledaju kurjaka, kako su se podijelili jarac, bravac i bik, tko je pametniji - lisica ili kokoš, a susrest ćete se i s plašljivim magarcima i psom. Neki od nas su sudjelovali u nagradnoj igri te su osvojili knjigu, odnosno šalicu, privesak ili magnet s ilustracijama iz basne. No, svakako, knjige su podijeljene i svim školskim i vrtičkim knjižnicama, pa ih sada možemo posuditi i čitati. Ove paketiće nam je uručila **Nela Vujkov Prentović**, Balintova unuka.

Za razliku od prethodnih godina, ove nitko nije pripremao predstavu. No, to ne znači da nismo ništa gledali. Došli su nam posebni i veoma dragi gosti iz Novog Sada i Petrovaradina. Bili su to članovi dječjeg zbora *Bajičevi slavuji* niže muzičke škole *Isidor Bajić* u Novom Sadu, koji su u suradnji s HKPD-om *Jelačić* iz Petrovaradina izveli nešto posebno, nešto što još nismo gledali... Operu! I to pravu operu za djecu - *Šumska kraljica*. Jeste li znali da je **Franjo Štefanović** iz Petrovaradina autor prve opere u svijetu napisane za djecu? Pisao je on i druge skladbe, ali je ostao najpoznatiji po dječjoj operi.

Bio je to poseban doživljaj. Mnogi od nas nisu nikada bili u operi, pa možda skoro nitko. Čuli smo za nju, neki i učili na satu glazbenog, ali nismo prisustvovali tako nečemu.

Opera vam je jednostavno rečeno kad ljudi ne pričaju nego pjevaju, ostalo je sve isto, šeću se po sceni, imaju kostime i glume, ali sve uz glazbu i pjesmu.

Bila je tu prekrasna i dobra Ružica i njen brat Din-ko koji nije htio skupljati plodove pa je čak i zaspao, pojavila se i šumska vila i stari slijepi patuljak i ostali patuljci, i da ne dužim, obavezno pogledajte ako to još niste učinili.

Na koncu smo i mi pokušali s njima zapjevati:

Kad bi ljudi složni bili,
pa se imali svi rad,
krasan život na tom svijetu
bio bi im svima tad.

Neka ova poruka odleti u svijet i nek' stigne do svakog čovjeka i nek' sloga vlada među svim ljudima u svijetu. A vi djeco, čitajte narodne pripovijetke, jer one su naša kulturna i povijesna baština te trebamo biti ponosni na njih.

BALINT VUJKOV:

Lisica i kokoš

ilustrirala Ružica Miković Žigmanov

Volite li priče u kojima su glavni likovi životinje? Priče o kokošima, vukovima, konjima ili nekim drugim životinjama? Znam da znate kako su to basne.

I Balint Vujkov ih je volio kad je bio mali, osobito kada mu ih je pričao njegov dida Števo, koji ga je othranio. Kasnije, kada je odrastao, počeo ih je zapisivati slušajući one koji su ih još znali pričati. Zapisivao je razne priče, od raznih ljudi, u raznim mjestima. Basni nije puno zapisao, više je bilo bajki ili pripovijedaka. No, ipak, objavio ih je nekoliko.

U Gradskoj knjižnici u Subotici, kojoj je ostavio na čuvanje svoje rukopise, pronašla sam ovih šest basni koje još uvijek nisu ugledale svjetlost dana. Pomislih kako bi bilo lijepo tiskati ih za vas. Sa mnom se složila i slikarica Ružica Miković Žigmanov, koja ih je prekrasno ilustrirala.

Vjerujem da ćete uživati čitajući ove basne, možda ćete neke od njih i uprizoriti za neku priredbu, a sigurna sam da ćete puno iz njih naučiti. Bilo kako bilo, veoma će me radovati ako ih pročitate i podijelite s drugima, jer knjiga »voli« kad se čita.

Stoga, slobodno otvorite vrata i udite u svijet životinja.

B. I.

STIHOVJUPCI

Kud nestane moja sjena?

Prošlo je ljeto, pa i jesen skoro... stigla nam je zima. Sve je manje sunca, pa i naših sjena.

Moja sjena

Malenu sjenu imam
koja me svugdje prati,
kakva je korist od nje, ne znam,
a baš bih volio znati.

Poput blizanca-brata
vrlo je nalik na mene,
i kada iz kreveta skočim,
eto preda mnom nje - sjene.

Način kako ona raste
najsmješniji je na svijetu,
ponekad poput diva naraste
što živi na drugom planetu.

A ponekad, kad joj se sviđi,
kao da je to dobra šala,
ona postane tako mala
da se uopće ne vidi.

Robert Louise Stevenson
Prevela s engleskog Nada Sabadi

Otkrij što znači ova rečenica:

Onaj canjavi Cvijo je za svoju cakanu curu Ciliku posto i pravi cunjaroš: i dok cipa ciplje, nađe joj kako cviće. Ona zaželi caklenu cipelicu, počme cmizdrit i cmilit, a on trkom u caklaru. Kad joj priđe, ona baci capu i veliko ga cmokne u zlatnu caknu na čelu, koju tako zdravo voli. Cakumpak, i Cvijo i Cilika su od ljubavi ko cvrknuti.

CAKAN, CAKANA, CAKANO – drag, -a, -o; mio, sladak

CVIJAN/CVIJO – muško osobno ime, u Subotici i okolici obiteljsko ime/prezime (između Subotice i Žednika)

CAKLEN, CAKLENA, CAKLENO – koji se odnosi na staklo, staklen, -a, -o

CIPELICA – umanjenica od cipela, postola, vrsta obuće

CILIKA – žensko osobno ime, skraćeno od Cecilija

CIPAT – oštrim pomagalom (sjekirom) dijeliti što na dijelove, cijepati

CAKLARA – prodavaonica staklene robe

CAPA – 1. motika; 2. šapa

CANJAV, CANJAVA, CANJAVO – dosadan, -a, -o

CAKUMPAK – sve skupa, sveukupno

CMIZDRIT – dosadno, prigušeno plakati

CAKNA/CAKA – 1. zubac, šiljak; 2. uvojak, kovrča, vitica

CMILIT – tužiti za kim, za čim, žalobno se glasati, jadikovati

CIPLJA – cjepanica

CUNJAROŠ – onaj koji njuška, zlonamjerno uhodi, istražuje

CMOKNIT – glasno poljubiti koga

CURA – djevojka, mlada ženska osoba neudata

CVRKNUT, CVRKNUTA, CVRKNUTO – 1. malo umno poremećen, ćaknut, -a, -o; 2. ošamućen vinom, pripit, -a, -o

V. H.

Napiši značenje svojim riječima:

Piše: Vladan Čutura

HRVATSKI JEZIK

Pleonazam

Možda će vam se ova riječ činiti čudnom, ali je stvar vrlo jednostavna! Pleonazam je uporaba riječi sličnoga značenja u govoru, ali i pismu. Često je »gomilanje« riječi nepotrebno. Evo nekoliko primjera – mala ptičica ili crni mrak. Dovoljno je reći samo »ptičica«, jer je jasno da je riječ o maloj ptici.

Ili, kakve bi druge boje bio mrak? Postoji li žuti ili plavi mrak? Dakle, opet je suvišno reći »crni mrak«. Puno je takvih primjera u našem jeziku.

Evo nekoliko – popeti se gore, ja osobno mislim, oko desetak učenika, itd. Možemo li se popeti dolje? Ako kažemo ja, podrazumijeva se da je to osobno! Već broj desetak govori da niste sigurni koliko je učenika bilo pa ne morate dodavati i prilog »oko«.

Pročitaj rečenice i zaokruži slovo ispred one za koju smatraš da su riječi sličnog ili istog značenja suvišno korištene.

- Spustio sam se dolje u podrum.
- U razredu je bilo petnaestak učenika.
- Ugledao sam psića.
- Ja mislim da sam u pravu.

Zovem se **Zorica Ring**.

Pohađam 6. razred OŠ *Ivo Lola Ribar* u Plavni.

Živim s tatom **Draganom**, mamom **Marijom**, braćom **Nikolom**, **Draganom**, **Milanom** i **Miljanom**, te sestrama **Milicom** i **Miljanom**.

Kad porastem bit ću kuharica.

VOLIM igru i zabavu.

NE VOLIM matematiku.

Prepoznatljiva sam po tvrdoglavosti.

U slobodno vrijeme plešem u KUD-u *Ma-toš*. Folklorom se bavim već 6 godina.

Omiljena knjiga mi je *Dječji bonton*.

Omiljena pjevačica mi je **Jelena Rozga**.

Omiljeni predmeti u školi: hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture i tjelesni odgoj.

Najbolja prijateljica mi je **Valentina Sabo**.

Volim se igrati da sam ja učiteljica.

Obožavam *Hrcka*, posebice enigmatsku stranu, križaljke.

Poruka za kraj: Pozdrav za čitatelje *Hrcka*.

Bila sam 2014. godine na Pokrajinskoj smotri recitatora u Subotici i osvojila nagradno putovanje za Osijek.

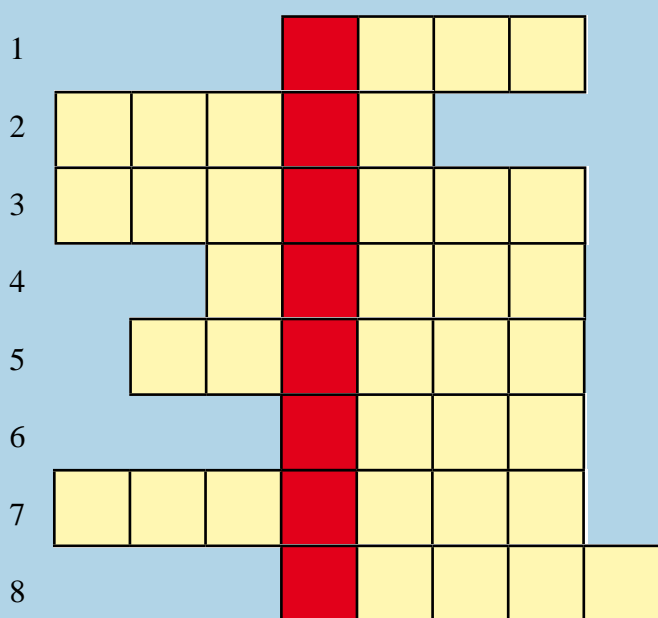
Priredila: B. I.

Lijepi ukras studenoga

Ljepotica na slici živjela je u davnom III. stoljeću. Bila je djevica iz plemićke obitelji, mudra, školovana. Osobito je držala do učenosti, a umrla je mučeničkom smrću, braneći kršćansku vjeru pred pedeset filozofa i mudraca. Vezali su je među četiri kotača s oštricama, da bi joj na kraju odrubili glavu. Zato je zapamćena kao svetica koju je krasila neizmjerena ljubav prema Bogu. Prepoznamo je po kruni (jer je kraljevskoga podrijetla), po kotaču (na kojem je mučena), po knjizi (radi učenosti), po palmi (jer je mučenica), ili po maču (jer je njime osvojila diku nebesku). Njezin blagdan slavimo 25. studenoga.

Ime tajanstvene svete otkrit ćeš u obojenim poljima kada riješiš križaljku koja je pred tobom. U kvadratiće upiši riječi koje označavaju pojam na slici. Ne zaboravi čestitati imendan svim prijateljicama koje nose ovo poznato i lijepo ime.

Mučenica iz Aleksandrije

Sova

*najfascinantnija i
najmisterioznija
ptica na svijetu*

Sove ili **noćne grabljivice** su red uglavnom usamljenih ptica grabljivica u koji se ubraja više od 200 vrsta. Žive na svim kontinentima osim na Antarktici, velikom dijelu Grenlanda i pojedinim otocima.

Sove su mesojedi i hrane se glodavcima, malim ili srednjim sisavcima, noćnim insektima, ribama i drugim pticama. Nakon što svare hranu, one ispljnu čvrste ostatke kao što su zubi, kosti, krzno, perje i ostalo što nisu mogle svariti.

Kada uhvati plijen, sova ga rastrgne oštrim kljunom ili kandžama prije nego što ga pojede, osim u slučajevima kada je plijen mali pa ga mogu pojesti cijelog. Jaja sove su obično bijela i oblika skoro savršene sfere. Sova polaže od dva do dvanaest jaja, u ovisnosti o vrsti, svakih 1-3 dana. Sove ne grade gnijezda, nego traže sebi prigodno stanište na drvetu, u podzemnim tunelima, na zgradama, u stajama ili u pećinama.

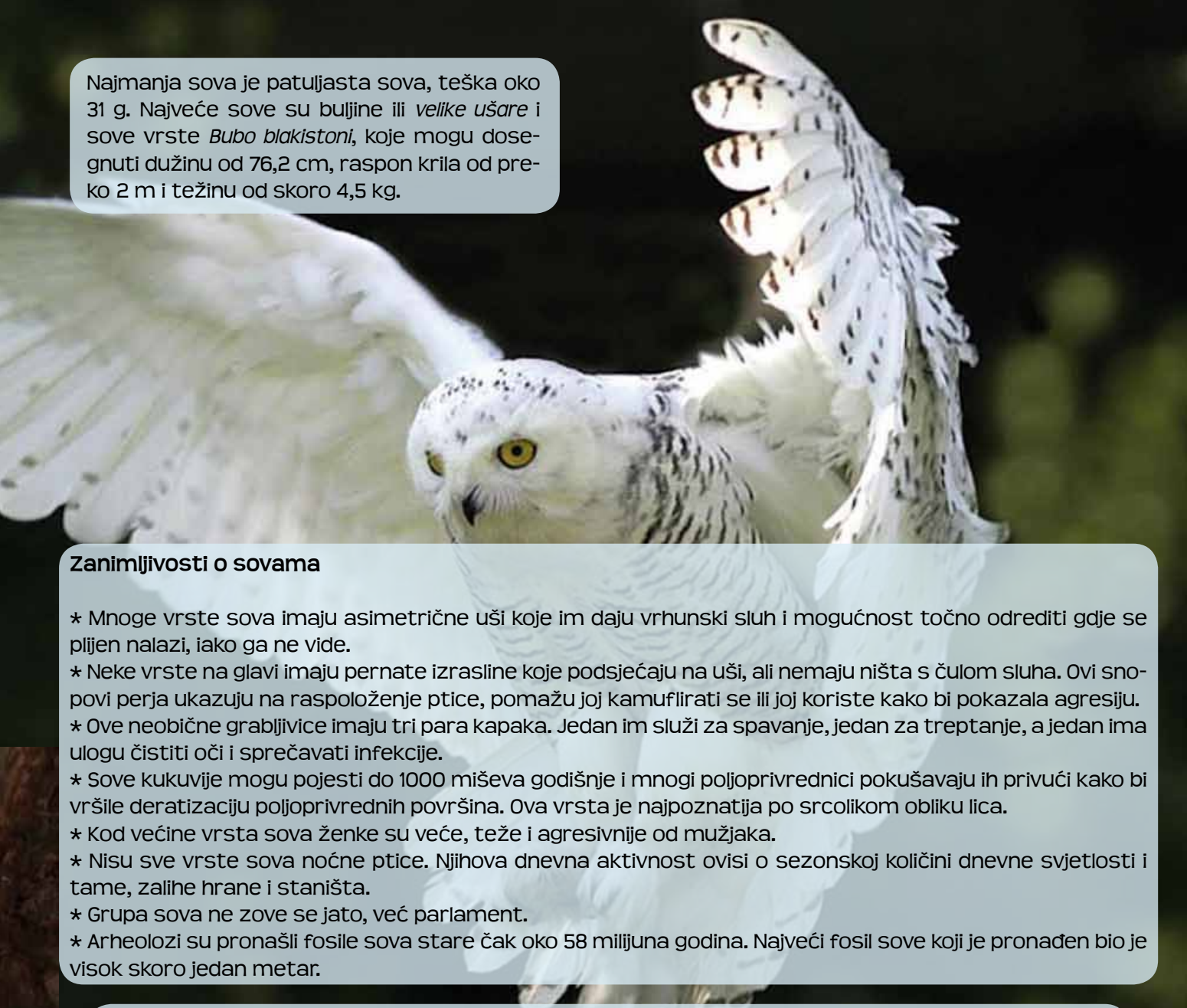

Sove karakterizira oštar kljun, već od korijena snažno povijen prema dolje, i precizan sluh i vid. Visina im je 10–70 cm. Tijelo im je zbijeno, a glava, u usporedbi s drugim pticama, upadljivo velika i okrugla. Imaju upadljiv pernati okvir oko očiju, koji se naziva *facijalni disk*.

Imaju krupne, izbuljene i okrugle oči na prednjoj strani glave, koje im omogućavaju dobro procijeniti udaljenost i brzinu plijena. Oči sova su nepokretne, kao i u većine ptica, te moraju okretati glavu da bi preusmjerile pogled. Glavu mogu okrenuti i do 180 stupnjeva, dok se za neke tvrdi kako mogu i do 270 stupnjeva. Sove mogu vidjeti na jako velikim udaljenostima, ali ne i noću. Tada ne mogu vidjeti ništa što je dalje od desetak centimetara.

Dok druge ptice imaju, po pravilu, male okrugle slušne otvore, kod sova su ti otvori okomito izduženi i gotovo dugi skoro koliko i sama glava. Međutim, slušni otvori im nisu smješteni simetrično - desni je malo iznad lijevog. Osim toga, mnoge sove imaju upadljiv »veo« oko očiju od paperjastog vijenca, koji usmjerava zvuk prema ušima. Zajedno s pernatim ušima, taj veo im služi za pokazivanje raspoloženja i često su upadljive boje.

Najmanja sova je patuljasta sova, teška oko 31 g. Najveće sove su buljine ili *velike ušare* i sove vrste *Bubo blakistoni*, koje mogu dosegnuti dužinu od 76,2 cm, raspon krila od preko 2 m i težinu od skoro 4,5 kg.

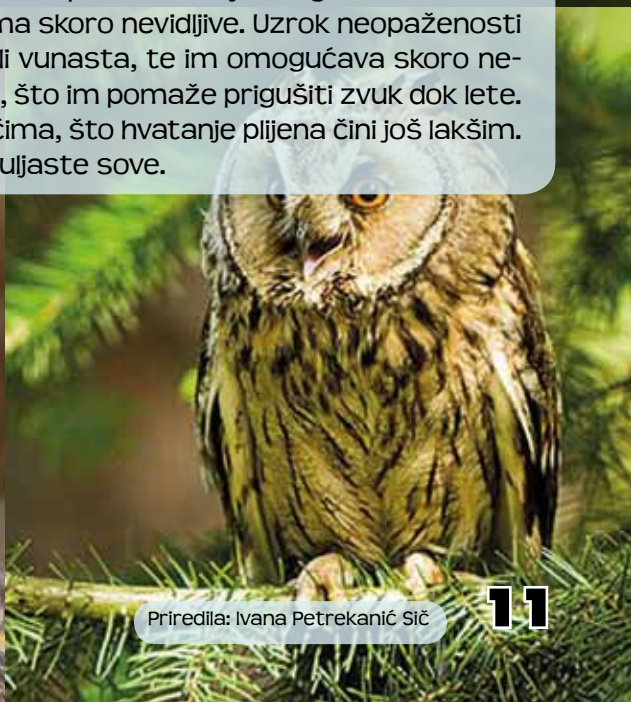
Zanimljivosti o sovama

- * Mnoge vrste sova imaju asimetrične uši koje im daju vrhunski sluh i mogućnost točno odrediti gdje se plijen nalazi, iako ga ne vide.
- * Neke vrste na glavi imaju pernate izrasline koje podsjećaju na uši, ali nemaju ništa s čulom sluha. Ovi snopovi perja ukazuju na raspoloženje ptice, pomažu joj kamuflirati se ili joj koriste kako bi pokazala agresiju.
- * Ove neobične grabljivice imaju tri para kapaka. Jedan im služi za spavanje, jedan za treptanje, a jedan ima ulogu čistiti oči i sprečavati infekcije.
- * Sove kukuvije mogu pojesti do 1000 miševa godišnje i mnogi poljoprivrednici pokušavaju ih privući kako bi vršile deratizaciju poljoprivrednih površina. Ova vrsta je najpoznatija po srcolikom obliku lica.
- * Kod većine vrsta sova ženke su veće, teže i agresivnije od mužjaka.
- * Nisu sve vrste sova noćne ptice. Njihova dnevna aktivnost ovisi o sezonskoj količini dnevne svjetlosti i tame, zalihe hrane i staništa.
- * Grupa sova ne zove se jato, već parlament.
- * Arheolozi su pronašli fosile sova stare čak oko 58 milijuna godina. Najveći fosil sove koji je pronađen bio je visok skoro jedan metar.

Sova pri lovu

Većina sova je aktivno noću, kada love plijen pod okriljem mraka. Neke sove, međutim, love u sumrak ili u zoru; primjer su ritske sove.

Sova se pri lovu najčešće oslanja na neopaženost u mraku. Neopaženost stječu uglavnom zahvaljujući boji svog perja, zbog kojeg su pod određenim uvjetima skoro nevidljive. Uzrok neopaženosti je i unutarinja »zastavica« letnih pera koja je svilenkasta ili vunasta, te im omogućava skoro nečujno letenje. Perje ovih ptica ima krajeve različite mekoće, što im pomaže prigušiti zvuk dok lete. Njihova široka krila i lagana tijela također ih čine tihim letačima, što hvatanje plijena čini još lakšim. Iznimka su vrste koje su specijalizirane za lov na ribu i patuljaste sove.

Daniel Dožai, I., OŠ Pionir Žednik

Andreja Andrić, IV., OŠ Ivo Lola Ribar Plavna

Valentina Ostrogonac, IV. a,
OŠ Matija Gubec D. Tavankut

Marko Jovanović, II. a,
OŠ 22. oktobar Bački Monoštor

Bojan Ostrogonac, I. c.,
OŠ Ivan Milutinović Subotica

Ivan Loknar, III. b, OŠ Bratstvo-jedinstvo Bezdan

Tarja Radičev, II., OŠ Moša Pijade "Bereg

Ružica Dulić, III. b, OŠ Vladimir Nazor "Đurđin

Melisa Petrović, IV., OŠ Aleksa Šantić "Vajska

Teodora Sudarević, IV. h,
OŠ Matko Vuković "Subotica

Tatjana Petrik Mačkaš, I. h,
OŠ Sveti Sava "Subotica

Mateja Loki, IV. a, OŠ Ivan Goran Kovačić "Sonta

Klavir

Uvijek je lijepo vidjeti uređenu djevojčicu kad vješto svira klavir. Koliko sati rada stoji iza jedne lijepo odsvirane skladbe, znaju oni koji to doista žive i rade. Kristina Matković je sad već djevojka koja je još u vrtiću svirala na klavijaturama, a danas je evo u glazbenoj školi, nastavlja širiti svoja znanja i vještinu sviranja na klaviru. Rado nam je približila ovaj za nju najdraži instrument.

Klavir je nastao od latinske riječi *clavis*, što znači tipka. Postoji koncertni klavir i pianino (mali klavir), koji zauzima daleko manje prostora. U hrvatskom jeziku zovemo ga još i glasovir, ali je ispravno govoriti i klavir. Razvio se iz čembala, a izumiteljem klavira smatra se Bartolomeo Cristofori, koji ga je izumio 1698. godine.

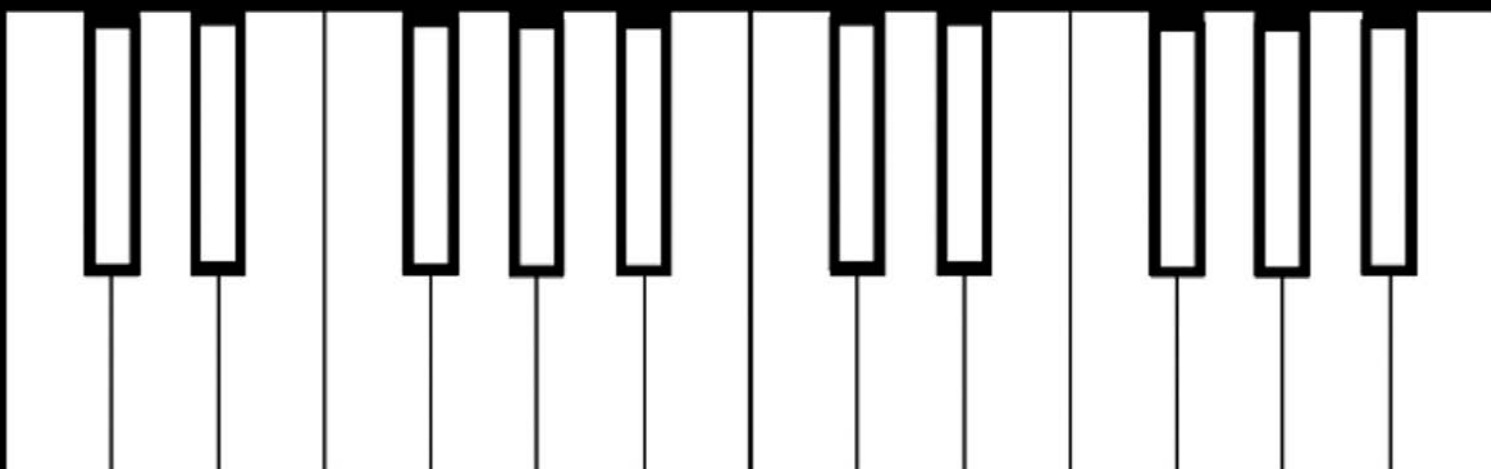
Nekada je imao kompletno drvenu konstrukciju, koja je vremenom prešla u metalnu, ali kutija mu je ostala drvena. Na metalnu konstrukciju razapeto je od 220 do 240 žica, ovisi o veličini kalvira (koncertni, obični). Žicu okidaju mali batići (čekići), koji dovode do treperenja žice i proizvode ton, a pokreće ih tipka na klavijaturi koja je posebnim mehanizmom, oprugom povezana. Vještinu sviranja klavirist stječe kada odjednom čita dva notna sustava - violinski i bas ključ. Tonski opseg kalvira kreće se od subkontra A do C5.

Poznati klaviristi u povijesti za koje ste svi čuli su: Mozart, Beethoven, Liszt, Debussy, Stravinski.

Zabavite se i obojite drvene dirke na klaviru i mali klavir pianino!

M. P.

Tri prašćića u Tavankutu

Tko još ne zna priču o tri prašćića i strašnom vuku? Ali, tko je imao prilike pomoći malim prašćićima 26. listopada u OŠ *Matija Gubec* u Tavankutu i upozoriti ih na vuka i opasnost? Puno naših malih prijatelja iz Tavankuta, Đurđina, Male Bosne i Starog Žednika! Neki su čak poveljeli svoje roditelje, bake, djedove, pa čak i učitelje i nastavnike na ovu predivnu predstavu. Međutim, nitko nije tako dobro pomogao prašćićima obraniti se od vuka kao njihovi najmlađi prijatelji – djeca.

Tri prašćića su u Tavankut došla s Gradskim kazalištem *Joza Ivakić* iz Vinkovaca, iz Republike Hrvatske. Ne znamo zašto, vjerojatno se poznaju od prije.

Prašćići imaju puno, puno prijatelja. Jedan od njih im je čak puštao i pjesme, pa smo skupa pjevali u predstavi. Drugi im je puštao slike i filmove na velikom platnu, tako da smo na trenutke bili u šumi, na livadi, na proplanku... U dvorani OŠ *Matija Gubec* u Tavankutu se te čarobne večeri svašta čudesnoga događalo. Rasle su kuće od kupusa, učili smo kako prelaziti zebru, puno smo pjevali i čak smo jednog prašćića naučili pravilno reći kućica. Zamislite, on je mislio kako je pravilno reći kućica. Sigurno nije puno učio i bio vrijedan kao mi. Najljepše je bilo kad smo skupa s prašćićima pripitomili vuka i urazumili ga kako treba jesti povrće! To je kako znamo, vrlo zdravo i dobro za sve nas. Nakon predstave smo dugo pljeskali, a zatim isprobali ući u svaku od kućica na pozornici. Kuća od cigle je zaista bila najbolja, ali ne bi bilo loše imati i kućicu od kupusa, a tek od čokolade...

Iva Babić

HRCKOVI DETEKTIVI

Odgovor iz prošlog broja

Današnje tambure imaju 4 žice

Nagrađeni

Anamarija Kokman, III. a, OŠ *Ivan Goran Kovačić* Sonta

Ivana Radičev, IV., OŠ *Moša Pijade* Bereg

Renato Gorjanac, IV., OŠ *Moša Pijade* Bereg

Andrijana Cocek, III. a, OŠ *Matija Gubec* D. Tavankut

Bojan Kolar, III., OŠ *Sremski front* Sot

Nikola Mihaljev, VI. a, OŠ *Ivan Goran Kovačić* Sonta

Mihaela Rica, I., OŠ *Moša Pijade* Bereg

Marijan Rukavina, I. c, OŠ *Ivan Milutinović* Subotica

Mila Rukavina, I. c, OŠ *Ivan Milutinović* Subotica

Ana Rukavina, III. c, OŠ *Ivan Milutinović* Subotica

Nagradno pitanje

Kako se zove ilustratorica knjige Balinta Vujkova „Lisica i kokoš?”

Odgovor:

KUPON

Ime
Prezime
Adresa
Mjesto
Škola
Razred

Zbog Putovanja do znanja ostvarili putovanje u Zagreb

Kad sam se probudila, mama mi je rekla jednu jako lijepu vijest. Dobila sam nagradno putovanje u Zagreb! Nagradu sam osvojila jer sam sudjelovala u kvizu *Putovanja do znanja*. To je kviz za poticanje čitanja koji svake godine organiziraju Knjižnice grada Zagreba, a kod nas u Subotici ga provodi Gradska knjižnica. O detaljima kviza sam doznala od nastavnice hrvatskog jezika te smo ga rješavali skupa u školi.

Kako sam samo bila sretna! Zamislite koliku sam imala sreću, kada su među više od nas 120 sudionika izvukli baš mene. Nagradu je dobio i moj prijatelj **Daniel**. Dodijeljeno je i 13 utješnih nagrada. To su bile knjige.

Vrijeme priprave za put je brzo prošlo. Došao je i taj dan. Točno 11.11. u 11 sati krenuli smo za Zagreb. Vodile su nas **Bernadica Ivanković** i **Nevena Mlinko** iz Gradske knjižnice. Ovo mi je drugi put da idem u Zagreb, ali kako sam bila vrlo mala kada sam prvi put putovala, zapravo ga se i ne sjećam. Zato sam sada bila jako uzbuđena. Vrijeme koje smo proveli u autu prošlo je brzo i zabavno. Kada smo stigli u Zagreb, bio je prekrasan i suncem obasjan dan. Smjestili smo se u hotel *Central* kod željezničkog kolodvora, ostavili stvari i odjurili u kino. Gledali smo novi animirani film snimljen po poznatoj knjizi *Mali princ*, koji je sinhroniziran na hrvatski jezik. Čitala sam knjigu i veoma mi se dopala, a jako mi se svidio i sam film, kao i način na koji je osmišljen. I sala u kinu bila je udobna i lijepa. Bio je ovo uspješan prvi dan u Zagrebu.

Sljedećeg dana posjetili smo Dječji odjel Knjižnica grada Zagreba. Upoznali smo jako prijatne tete koje su nas dočekale raširenih ruku. Razgledali smo i čitali knjige te

igrali igrice u njihovoj medijateci. Potom smo otišli na završnu priredbu kviza *Putovanja do znanja* i izvlačenje nagrada koje je bilo u kinu *Europa*. Prostor je bio baš adekvatan i pridonio je da sve bude ljepše i svečanije. Prije samog izvlačenja bio je kraći program. U prigodnom programu *Alkemija svjetla* - *Iskra života*, kroz 45 minuta svjetlosne avanture putem kraćih video snimki vodila nas je umjetnica **Helena Bulaja Madunić**. Inače je i cijeli kviz bio posvećen ovoj temi, jer je 2015. godina proglašena Međunarodnom godinom svjetlosti i tehnologija zasnovanih na svjetlu. Daniel i ja smo također dobili darove: knjige i specijalno dizajnirane slušalice za mobitel.

Nakon izvlačenja i ukusnog ručka posjetili smo Sajam knjiga Interliber. Bili smo na raznim zanimljivim radionicama i obilazili štandove. Bio je to još jedan bogat i poseban dan u Zagrebu.

Sljedećeg dana smo poranili i otišli u Muzej iluzija i uživali. Svi smo se zabavili, čak nam se ponekad i zavrtnjelo u glavi. Nakon najzanimljivijeg muzeja u kojem sam ikad bila, uslijedio je obilazak grada. Zagreb je stvarno prekrasan grad. Osta-

tak dana proveli smo na sajmu.

Ovo je bio moj prvi odlazak na Interliber. Imala sam velika očekivanja, koja su i više od toga ispunjena. Kupili smo i po neku knjigu, jer je izbor bio ogroman. Na koncu smo posjetili štand Školske knjige gdje su nas lijepo ugostili i darivali, pogodite čime – pa, knjigama! Na koncu, jedva smo se razdvojili od svih tih knjiga. No, ipak, morali smo krenuti kući. Sve je bilo jako lijepo. I Zagreb, a i ljudi koje smo upoznali. Ovo je bilo jedno jako lijepo iskustvo i zato vam preporučujem - čitajte i sudjelujte u ovakvim kvizovima. Možda se i vama posreći.

Katarina Piuković

MOJ DJED PETAR

(Natali Šarić)

Jučer sam pažljivije
promatrala djeda,
obrve mu guste,
a brada mu sijeda.

Veseo je uvijek,
nikad se ne ljuti.
Povjeriš mu tajnu,
o njoj uvijek šuti.

Kad iz kuće krene,
K'o da taji nešto.
S poklonom dođe,
sakrije ga vješto.

Ako trebam pomoć,
njega mogu zvati.
Najteže probleme
riješi, kao mati.

Možda nije greška
u tom novom tragu:
Grohotom se smije,
ima ruku blagu.

U svakome džepu
jedan bombon krije.
Kad se zima bliži
sve se rjeđe brije.

Na nekog mi sličij,
ne smijem pogriješiti...
Njegov identitet
moram hitno riješiti!

Oluja mu godi!
Ne smeta mu vjetar?!
Taj slavni je Božićnjak
baš moj dida Petar!

Draga djeco! Koliko ih volite i koliko vam znače vaše bake, majke, dide? Oni su sigurno velika pomoć vašim roditeljima u vašem odrastanju. Do pravog odgovora doći ćete vjerojatno kad budete malo stariji i iskusniji, ali sigurno postoji velika ljubav između vas i onih koji vas poslije roditelja najviše vole. Unučad su njihova radost, melem za dušu i srce, najbolja liječnička terapija. Topli osmijesi naših baka, majki i dida u sunčanom jesenskom danu, 29. listopada, na priredbi koju su mališani baš njima priredili, pokazali su nam kako je »sunčana jesen« ogrijala duše naših najdražih. Djeca su im darovala kratku ali slatku priredbu, gdje su glumila, pjevala, recitirala... Dio tih trenutaka želimo podijeliti s vama.

MODERNA BAKA

(Ljiljana Jelaska)

Moja baka
traperice nosi
i često viklere
ima u kosi.

Auto vozi
sa svih pet brzina.
Ne plaše nju
gusti promet,
zavoj ni krivina.

Na fitness ide
dva puta tjedno,
o godinama ne razmišlja,
to je očigledno.

Fine kolače
za mene peče,
čujemo se telefonom
baš svaku večer.

Čita mi priče,
pjesmice pjeva.
Nikad nije umorna,
nikad joj se ne zijeva.

U nosić me ljubi,
tepa mi: medena!
Moja je baka
sto posto moderna.

Priredila: Marina Piuković

Tužna ☹...

Znam da je ludo biti jedan dan presretna, a drugi pretužna. Znam to. Znam, ali je sa mnom tako. Malo, pomalo shvaćam: kad sam sretna, tako sam sretna da se mi se čini da cvijeće i zimi cvjeta, a kad sam tužna - i ono tek procvalo, odmah - uvene.

Tin... Ma, kako samo može biti takav? U pismima je nježan, tako... drag. Ne riječima - to su obične, normalne riječi, ali... po slovima vidim to. Nije mu rukopis kao u bilježnici iz biologije, gdje nije bitno ima li pogrešaka, je li po pravopisu, je li linija predebela. U pismu su i slova nekako mila, kao njegove modre oči. Pisma su krasna, prekrasna... Kad ih vratim u kuvertu, kao da komadić srca tamo ostane, tako su topla. A uživo? Licem u lice? Tako želim vidjeti ga, pozdraviti ga, popričati s njim! A on? Sasvim drugačiji! Nekako smeten, zbunjen, a kad ga pogledam ravno u oči, on jednostavno pobjegne! Nešto promrmlja kako ga čeka Filip, te kako ide u kantinu kupiti užinu i u hipu ga nema! Stojim tako u nevjerici i pitam se - je li to isti Tin, koji mi piše pisma? Tin, koji mi je u pismu ispričao neke svoje drage uspomene, koji mi je povjerio što želi u životu raditi i koji zna opisati kako izgleda nebo iznad našeg parka tog dana? Ne, to ne može biti ovaj Tin, koji izgleda kao da želi pobjeći od mene i koji, ako ga pozovem bliže, skoro grubo kaže: »Žurim sad, čujemo se!« Ne, to nije - moj Tin ☹.

Kako onda da ne budem tužna? To-liko toga bih mu rekla, tako bih voljela dodirnuti mu kosu, reći mu... Ali, kako, kad je on tako čudan? Ne razumijem ga ☹...

Kristina

Teen

Što se mora, mora se

»Bog, Kristina! Znam da smo se vidjeli jučer, ali i sad ti imam nešto reći... « Ne, ne tako, skroz je glupo! »Draga Kristina, ja te ... « Ne, ne mogu tako. Uh, mislio sam da će biti lakše napisati, nego izgovoriti. Osjećam da moram, moram joj reći. Nekako ne može to ostati u meni, nikako više ne.

A da joj napišem pjesmu?

Ih, kad bih znao ☹. To bi bila fora. Cure to vole. Siguran sam. Kristina osobito. Volio bih joj to reći onako lijepo i nježno, nježno, nježnije, kao u onoj pjesmi od onog prastarog hrvatskog benda *Film*. Ali i onako pravo muški - uf, kad mi ne bi glas ovako mutirao, mogao bih joj otpjevati to. Fućkanje se ne broji, zar ne?

Ali kako to učiniti?!? Pitao bih tatu, kad ne bih bio siguran da će me svi, ali baš svi u obitelji, od tate do Frana, zekati do besvijesti! O, da! I Fran, garantiram. Već čujem kako mala bitanga, jureći na motoricu kroz sobu, kao fol imitira sirenu i viče: »Tin ima cuju, Tin ima cuju!« Ne bih to mogao podnijeti, pa tata kao ideja - otpada. Znam sasvim sigurno, jer on ništa ne bi mogao skriti od mame, a mama bi, od oduševljenja što sam ja zaljubljen, poludjela. Mislim da bi prve noći nakon saznanja sišla dolje i na zid zgrade napisala grafit s našim imenima. A kad bi Sven doznao - o, ne, ne, ne! Kad je on imao curu, toliko sam štosova pravio da mu je prisjeo status »u vezi«. Smilostivio sam se nakon dva tjedna, ali on je dotad dobio bar jednu sijedu ☹. Čuj, stari, takav ti je život ;).

Premda, možda bih i preživio to, za nju, za moju Kristinu <3.

Tin

Kviz Vojvodinu

1. Odakle je rodom pisac prve opere za djecu **Franjo Štefanović**?
- a) s Petrovaradina
  - b) iz Subotice
  - c) iz Londona
  - d) iz Osijeka

Franjo Štefanović je tvorac prve opere napisane za djecu koju izvode djeca. Ovu operu naslovljenu *Šumska kraljica*, Štefanović je napisao po riječima **Mihovila Peitza**. Iako je napisao više od stotinu drugih skladbi, u svijetu glazbe ostat će upamćen kao tvorac prve opere za djecu.

2. Izbaci uljeza:
- a) turnir
  - b) igrač
  - c) tenis
  - d) podsuknja

Bunjevačka narodna nošnja je izuzetno lijepa i bogata nošnja. Bila ona radna ili svečana, sastoji se od dijelova koji imaju isti naziv.

Vrijeme brzo leti, stigosmo već skoro do kraja godine i novog bloka pitanja pomoću kojih ćete još bolje upoznati našu prekrasnu Vojvodinu. Okušajte se te naučite ponešto.

4. Koji rođendan ove godine proslavlja **Jasna Melvinger**?

- a) 50.
- b) 60.
- c) 75.
- d) 76.

Jasna Melvinger poznata je naša književnica, pjesnikinja, jezikoslovkinja, slikarica i sveučilišna profesorica s Petrovaradina. Dobitnica je brojnih vrijednih nagrada u Hrvatskoj i Vojvodini.

3. Tko je autor poznate bunjevačke pjesme *Kolo igra taburica svira*?
- a) Jovan Jovanović Zmaj
  - b) Nikola Kujundžić
  - c) Stipan Jaramazović
  - d) nepoznati autor

Poznata preljaska pjesma *Kolo igra taburica svira* nastala je za potrebe prvog Velikog bunjevačkog preznaju gotovo svi Hrvati i rado ju pjevaju te je prozvana takozvanom himnom bunjevačkih Hrvata.

Točni odgovori: 1. a); 2. c); 3. b); 4. c);

Danijelova vitaminska formula

Priprava:

Ogulite dva krastavca da izgledaju rebrasto. Nakon toga jednom krastavcu odrežite vrhove, a od drugog narežite pet kolutova. Većem krastavcu zabodite sa strane četiri čačkalice na koje pričvrstite četiri koluta krastavca, koji će predstavljati kotače.

Na sredini krastavca zabodite novu čačalicu kojom ćete pričvrstiti manju jabuku. Na vrh jabuke također čačalicom postavite vrh odrezane rajčice (šešir). Postavite i dva papra u zrnju kao oči te usta oblikujte od ostatka rajčice.

Postavite još dvije čačkalice kao ruke i jednu za volan, koji ćete načiniti od preostalog petog koluta krastavca.

Od vrha rajčice napravite gepek za formulu.

Ova vitaminska formula je interesantna kreacija za one koji ne vole salate.

Dobar tek!

Danijelovu vitaminsku formulu je za vas pripremio **Danijel Brajković**. Učenik je 2. razreda OŠ *Sveti Sava* u Subotici. Danijel trenira džudo, voli nogomet, igrice na računalu, ali i učiti.

Vrijeme priprave:
7 minuta

Potrebni sastojci:

krastavac

rajčica

jabuka

čačkalice

papar u zrnju

Jeste li znali?

Kako pauk pravi mrežu?

Pauk na stomaku ima cjevčice koje su u vezi s paučinastim žlijezdama koje proizvo-

de svilu u tečnom obliku, koja očvrstne u dodiru sa zrakom. Svila može biti tanja ili deblja, glatka ili gruba, u ovisnosti o namjeni za koju je pauk proizvodi. Za hvatanje plijena proizvodi se ljepljiva svila, a tijekom pravljenja proizvedena svila je suha da bi pauk mogao hodati po mreži. Pauk izvlači svilu svojim zadnjim nogama i počinje ju oblikovati nakon što je prva nit pričvršćena na nešto stabilno. Prostor između spirala je proporcionalan rastojanju između vrha paukove nožice i otvora kanala paučinastih žlijezda. To znači da pauk koristi vlastito tijelo kao mjerni uređaj. Pauk samo na osnovi instinkta stvara veoma složene mreže. Ove mreže nastaju tako što geni upravljaju radom nogu, dok pauk njima raspoređuje niti proizvedene svile.

Kako struja ne ozlijedi ptice koje stoje na žici?

Ptice stoje objema nogama na jednoj žici. Električna struja teče kroz tu žicu, ali se ptici ništa ne događa, jer za pravo djelovanje struje mora postojati zatvoreno električno kolo, tj. dvije spojene žice ('faza' i 'nula'). Kad bi ptica jednom nogom dodirnula jednu žicu, a drugom nogom drugu – onda bi ju struja ozlijedila.

Kinomania

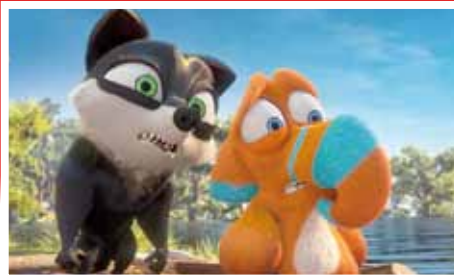
Mali princ

Filmska animirana verzija kultnog remek djela Antoinea de Saint Exuperija. U središtu je zbivanja Djevojčica koju majka polako priprema za svijet odraslih u kojem žive. Djevojčicin susjed je ekscentrični dobronamjerni Avijatičar. On će Djevojčicu upoznati s nevjerojatnim novim svijetom u kojem je sve moguće. Svijetom u koji je on sam davno zakoračio, a sve zahvaljujući Malom princu. Tu će započeti putovanje Djevojčice, putovanje u vlastiti izmaštani svijet i u svijet Malog princa. Tu će Djevojčica otkriti da je ljudska povezanost ono što je esencija zbivanja i može se vidjeti jedino srcem.

Ups! Noa je otišao...

Ups! Noa je otišao... je klasična priča o bezvremenskoj Noinoj arci. Ovo je priča o životinjama koje nisu dospjele na arku, među kojima su i svitodomci, grifoni i samopiri - izgledom neobične i simpatične životinje za koje nitko nikad nije čuo jer dosad nisu postojale. Bližio se kraj svijeta i postojala je opasnost da poplave unište sva bića na planetu. U Noinu arku redom su se ukrcale sve vrste životinja, od najveće do najmanje. Nespretni svitodomec Dado i njegov sin Fric ušli su u arku uz pomoć grifonki Vande i njezine kćeri Lole. U trenutku kada se Noina arka otisnula, Lola i Fric su se nesretnim slučajem našli izvan nje. Za te dvije životinje to je bio početak avanture u kojoj su stekli nove prijatelje, upadali u nevolje i susretali razne neobične životinje dok su se pokušavali spasiti. Na samom kraju otkrili su da je ponekad potrebno suočiti se s krajem svijeta kako bi se pronašlo mjesto u njemu!

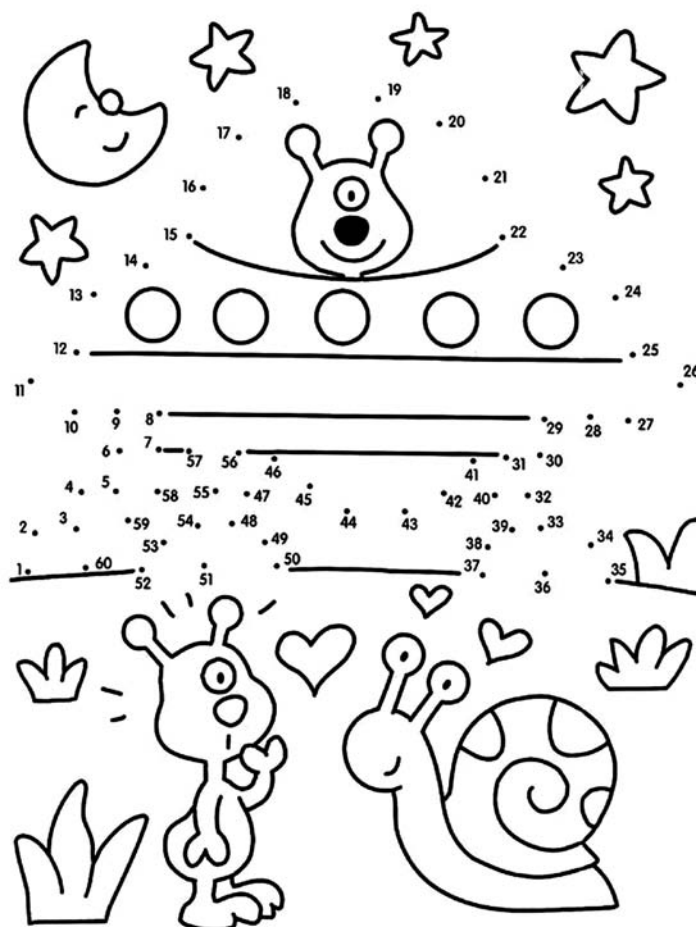
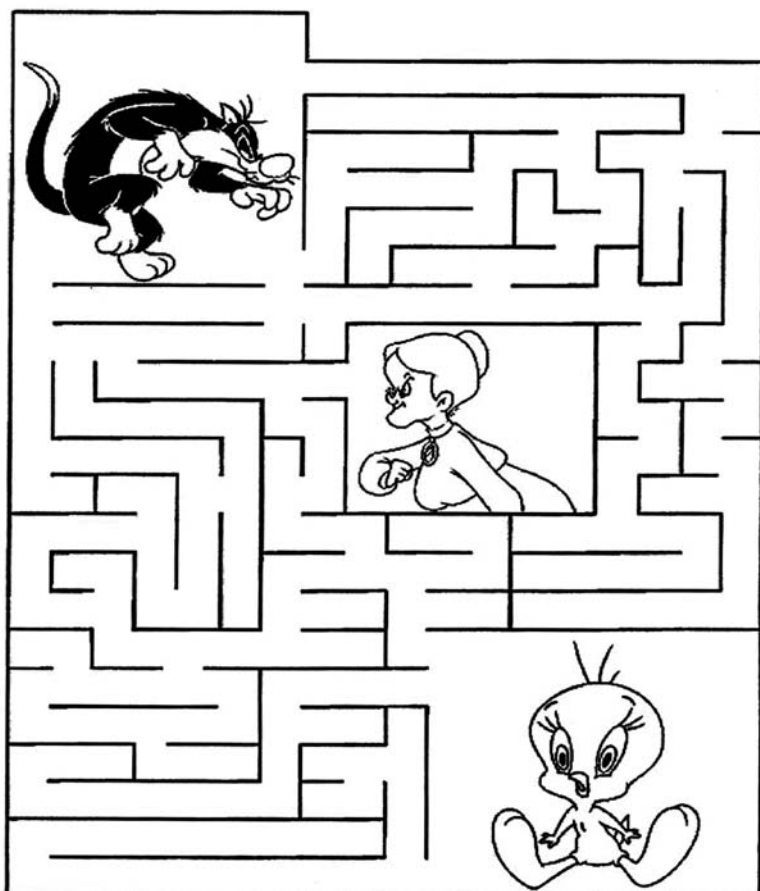
U osam smjerova pronađi i precrtaj sljedeće pojmove: KUT, LOKOMOTIVA, REGAL, VAGON, VLAK, POLAZIŠTE, RADIO, SELO, BALKON, RAD, GRAD, CRKVA, ZRAK, PLOČNIK, RED, SMOČNICA, SLUH, POL. Preostala slova dat će konačno rješenje. Rješenje upiši u kvadratiće ispod osmosmjerke.

A	L	O	P	A	V	K	R	C	E
K	V	N	O	K	L	A	B	Z	T
S	A	I	H	U	L	S	R	K	Š
M	K	L	T	U	Č	A	U	I	I
O	I	R	V	O	K	T	R	D	Z
Č	N	E	O	N	M	O	A	A	A
N	Č	G	I	R	O	O	D	R	L
I	O	A	D	N	E	G	K	G	O
C	L	L	A	I	C	D	A	O	P
A	P	A	R	O	L	E	S	V	L

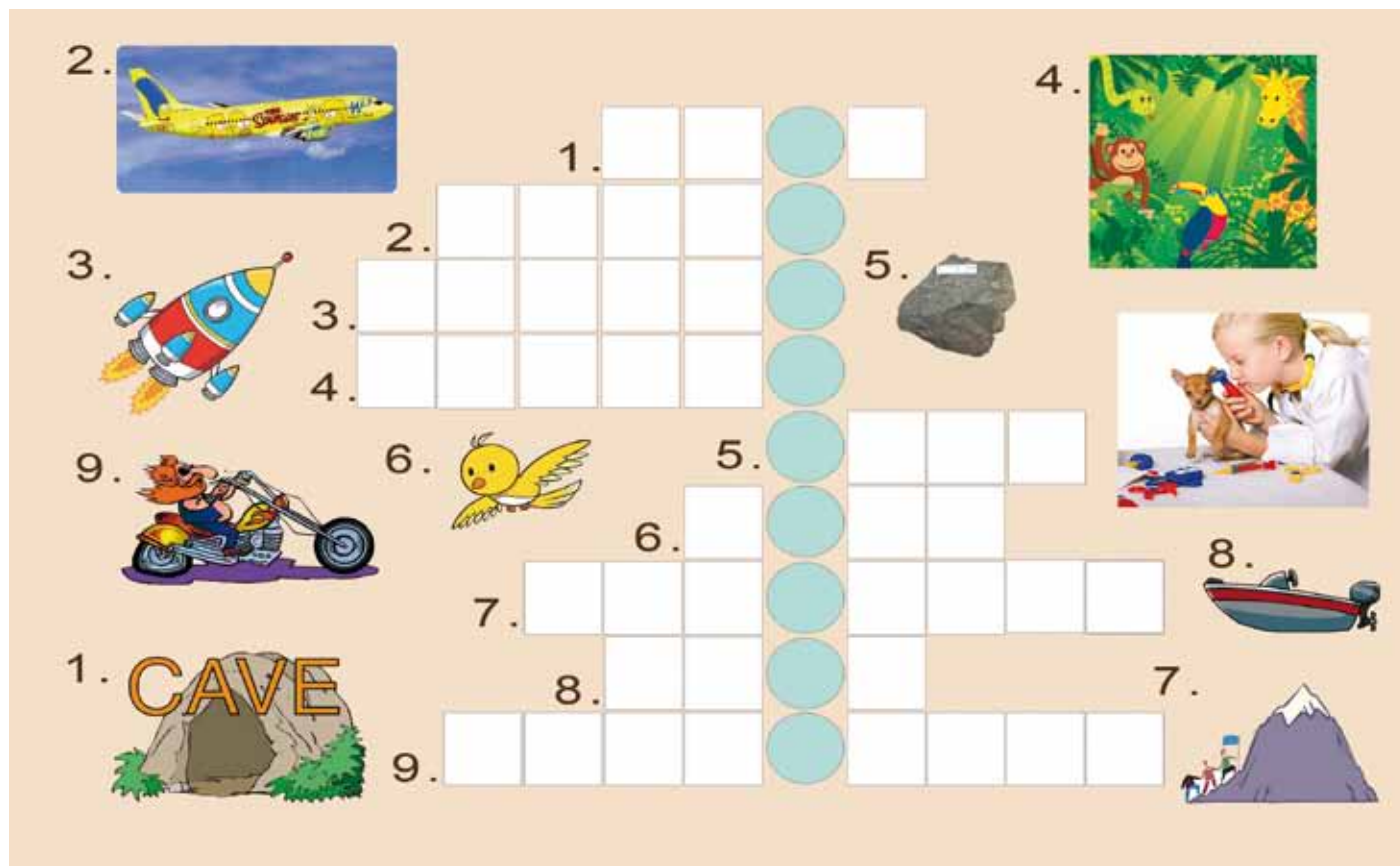
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Riješi križaljku tako što ćeš u označena polja upisati prijevod riječi na engleskom jeziku i u označenim poljima dobit ćeš konačno rješenje:

1. ŠPILJA, 2. AVION, 3. RAKETA, 4. DŽUNGLA, 5. KAMEN, 6. PTICA, 7. PLANINA, 8. ČAMAC, 9. MOTORKOTAČ.

RIJEŠI «SUDOKU» ZAGONETKU:

Pravila: U svakom manjem kvadratu moraju biti brojevi od 1 do 9 bez ponavljanja (matematika nema veze s igrom - nema nikakvih zbrajanja, oduzimanja, množenja...). Također, u svakom vodoravnom i okomitom redu moraju biti brojevi od 1 do 9, bez ponavljanja.

8		2	5			6	3	
	6			8				
	4		2		1			7
	9				2			
		7		4		5		
			9				4	
2			4		9		7	
				2			1	
	3	1			7	4		8

			9		4			
	3						9	
1				6				2
			4		2			
6				3				4
	5						4	
			7		5			

U inat kiši

Tekst: Slađana
Crtao: Petar Tikvički

Ponekad se pitam jesam li normalan kada pristajem na ovakve stvari.

Ma daj! Ovo malo kiše... Tri puta bi više bio mokar da si išao pješice...

E vas dvoje... Pa nitko nam nije rekao da se s tim ne ide po ovakvom vremenu.

Ma nema veze. Više bih bio mokar da sam išao pješice... Mislim... Možda.

